

Sociologija rizika, ak. god. 2016-2017 (syllabus)

Naziv kolegija: *Sociologija rizika*

Nositelj kolegija: dr. sc. Ognjen Čaldarović, redoviti profesor

Izvođač: prof. dr. sc. Ognjen Čaldarović

ECTS-bodovi: 6

Jezik: hrvatski, engleski

Trajanje: jedan semestar (ljetni)

Status: preddiplomski studij, izborni kolegij

Oblik nastave: 2 sata predavanja i 2 sata seminara tjedno

Uvjeti za upis kolegija: nema

Cilj kolegija: Polaznici će usvojiti znanja o tome što su i kako su strukturirani rizici u suvremenoj civilizaciji, kako ih razumjeti u kontekstu suvremenog tehnološki uređenog društva u kojem je rizik neizbježan dio strukture društva te kako primijeniti stečena znanja u analizi suvremenih rizika i aktivnosti različitih društvenih aktera.

Sadržaj kolegija: U okviru predmeta, polaznici se upoznaju s temeljnim znanjima iz područja: osnovnim kategorijama i određenjima, sociološkim i srodnim analizama rizika, položajem discipline unutar korpusa sociologije te drugih društvenih i humanističkih disciplina, s rezultatima sociologijskih i srodnih istraživanja rizika, aspektima percepcije rizika, aspektima rizika u proizvodnji i upotrebi energije, metodama socijalne prosudbe i upravljanja rizicima, aspektima individualnog preuzimanja rizika, odnosu i stavovima javnosti prema rizicima, ulozi medija te globalnim i kontekstualnim dimenzijama rizika.

Studentske obaveze: redovito pohađanje nastave (predavanja i seminara) i usmena prezentacija seminarske teme.

Način polaganja ispita: pismeni ili usmeni ispit

Tjedni raspored rada¹

1. tjedan: upoznavanje studenata sa strukturom kolegija, obavezama; uvodno predavanje o problematici i predmetu sociologije rizika; suvremena sociologija i „društvo rizika“; osnovni pojmovi u sociologiji rizika.

2. tjedan: *Predavanje: osnovna teorijska i pojmovna razgraničenja;* opasnosti (hazardi) i rizici; strukturni karakter rizika i suvremeno društvo; neizbježnost „rizičnog društva“.

3. tjedan: *Predavanje: percepcija rizika* – faktori koji utječu na percepciju rizika; percepcija rizika i socijalni kontekst; familijarizacija s rizikom i percepcija rizika; rizik i mediji; 'rizično društvo' U. Becka.

Seminari:

1. Bek (Beck), U. (2001). Rizično društvo. U susret novoj moderni, Beograd: F. Višnjić: Pogl.1, str 31-121.
2. Slovic, P. (2007). The Perception of Risk. Poglavlje „Introduction and overview“, i poglavlja 5-7.
3. Slovic, P. (2007). The Perception of Risk. Poglavlje 11, 13 i 14.

¹ Materijali za seminarske prezentacije mogu se naći u knjižnici FF-a, na mrežnim stranicama ili dijelom kod predmetnog nastavnika, kao uvezani fotokopirani tekstovi koji se mogu posuditi (potrebno je najaviti se nastavniku e-mailom i doći na konzultacije po pripremljene materijale).

4. tjedan: *Predavanje: rizici i tipovi javnosti*; opća, specijalizirana, parcijalna, lokalna, ekspertna javnost; aspekti "sigurnosne kulture" i rizici.

Seminari:

1. Cutter, S. L. (1993). Living With Risk. (2 poglavlja – konzultacija s nastavnikom).
2. Cutter, S. L. (1993). Living With Risk. (2 poglavlja – konzultacija s nastavnikom).

5. tjedan: *Predavanje: rizici i društvo* – teorijska razmatranja.

Seminari:

1. Loefstedt, R. E., Frewer, L., eds. (2004). Risk and Modern Society. Poglavlje 2, 4, 5
2. Loefstedt, R. E., Frewer, L., eds. (2004). Risk and Modern Society, Poglavlja 6, 7, 8
3. Douglas, M. (1985). Risk Acceptability According to the Social Sciences. Social Research Perspectives, Occasional Reports (nekoliko poglavlja).

6. tjedan: *Predavanje: različite konceptualizacije rizika* – pristup A. Giddensa

Seminari:

1. Giddens, A. (1990). The Consequences of Modernity. Pogl. I, str. 1-53.
2. Giddens, A. (1991). Modernity and Self-Identity. Stanford: Stanford University Press. (2 poglavlja).

7. tjedan: *Predavanje: sociološki i srodni pristupi analizi rizika*.

Seminari:

1. Douglas, M. (1992). Risk and Blame. Essays in Cultural Theory, Routledge: London, str. 3-21.
2. Douglas, M. and A. Wildawski (1982). Risk and Culture. An Essay on the Selection of Technological and Environmental Dangers, University of California Press, Berkeley, poglavlje: „Introduction: Can We Know the Risks We Face“, str. 1-15; i II. poglavlje – „Risks are Selected“, str 29-48.
3. Bauman, Z. (2010). Fluidni strah. Uvod i poglavlje 2 i 3.

8. tjedan: *Predavanje: preuzimanje rizika na razini pojedinca; socijalizacija posljedica rizika*.

Seminari:

1. Mišetić, A., Miletić, G.-M., Smerić, T. (2008). „Lokalna javnost i energetske projekti u Hrvatskoj“, Socijalna ekologija, 17(4):343-361.
2. Kasperson, J. X. I R., (2001). Global Environmental Risk-poglavlje 5, 7.

9. tjedan: *Predavanje: Hrvatska kao tranzicijsko društvo i rizik; fenomen NIMBY; povjerenje u društveni sistem i rizici; socijalna teorija i rizici* – pregled osnovnih teorijskih pristupa proučavanja rizika.

Seminari:

1. Čaldarović, O. (1996). „Civilno društvo i sindrom NIMBY: osnovne sociološke dileme u hrvatskom društvu“, Socijalna ekologija, 5(4):501-513.
2. Škanata, D. (1996). Prezentacija rizika kao osnovni element komuniciranja rizicima. Socijalna ekologija, 5(2):197–213.
3. Škanata, D., Čaldarović, O. (1994). „O percepciji rizika kod različitih sistema za proizvodnju električne energije“, Zagreb: HND – Hrvatsko nuklearno društvo, Drugi simpozij, Zbornik pozvanih referata, str. 75-91.
4. Šimleša, D. (2010). „Uloga države u razvoju obnovljivih izvora energije“, Socijalna ekologija, 19(2):109-127.

10. tjedan: *Predavanje: država i rizici; budućnost rizika u društvu; klimatske promjene i društvo*

Seminari:

1. Kasperson, J. X. I R., (2001). Global Environmental Risk-poglavlje 1, 4.
2. Giddens, A., (2009).: The Politics of Climate Change, poglavlje 1, 5 i 9.

3. Urry, J. (2011)., Climate Change and Society (poglavlja 1-3)
4. Yearley, S., (2009). „Sociology and Climate Change after Kyoto: what Roles for Social Science in Understanding Climate Change?“, Current Sociology, (57)3:389-406.

11. tjedan: *Predavanje: okoliš kao rizik i njegovo ugrožavanje; urbani okoliš kao rizik.*

Seminari:

1. Kasperson, J. X. I R., (2001). Global Environmental Risk-poglavlje 14, 16
2. Pelling, M. (2003). The Vulnerability of Cities. Natural Disasters and Social Resilience. Poglavlje 1-4.

12. tjedan: *Predavanje: upravljanje rizicima-granice upravljivosti*

Seminari:

1. Adams, J. (1995). Risk, UCL Press: London, Poglavlje 11: „Can we manage risk better?“, str. 197-215.
2. Loefstedt, R. E (2005): Risk Management in Post-Trust Societies. (prva dva poglavlja i zaključak).

13. tjedan: *Predavanje: Social Assesment (socijalna prosudba) kao sredstvo kontrole rizika.*

Seminari:

1. Čaldarović, O. (2005). „Social Assessment – A Tool for Social Analysis of Potentially Risky Initiatives“ (Društvena procjena – sredstvo za socijalnu analizu potencijalno rizičnih inicijativa). Rad i sigurnost, 9, 1:1-29. (hrvatski i engleski).

14. tjedan: *Predavanje: Globalne dimenzije rizika i budućnost; globalni rizici u suvremenom društvu - terorizam*

Seminari:

1. Čaldarović, O. (2002). „Terorizam kao globalna i lokalna opasnost“, Defendologija, poseban broj „Zaštita od terorizma i drugih tipova nasilja“, V (lipanj), str. 5-13. (pitati kod nastavnika)
2. Čaldarović, O. (2001). Risk Production at the Global Scale: Ethical Questions and Social Responsibility. Lock Haven International Review 15:24-44.
3. Van Loon, J. (2002). Risk and Technological Culture, Routledge: London, Poglavlje 8 – „Cyberrisks. Telematic symbiosis and computer viruses“, str. 147-168.

15. tjedan: Evaluacija kolegija i zaključna rasprava.

Obavezna ispitna literatura:

1. Čaldarović, O. (1995). Socijalna teorija i hazardni život. Rizici i suvremeno društvo. Zagreb: Hrvatsko sociološko društvo, „Razvoj i okoliš“, biblioteka časopisa "Socijalna ekologija".
2. Čaldarović, O., Rogić, I., Subašić, D., ur. (1997). Kako živjeti s tehničkim rizikom?. Zagreb APO–Agencija za posebni otpad.(poglavlja 2, 3, 6 i 7).
3. Čaldarović, O. (2012). Prema društvu uspješno reguliranog rizika? Zagreb: Biblioteka „Razvoj i okoliš“.
4. Materijali s predavanja i seminara.

Dopunska literatura:

1. Cutter, Susan L. (1993). Living With Risk. The Geography of Technological Hazards. London: Edward Arnold Publishers Ltd.
2. Douglas, M., A. Wildawski, A. (1982), Risk and Culture. An Essay on the Selection of Technological and Environmental Dangers, Berkeley: The University of California Press
3. Douglas, M. (1966). Purity and Danger. London: Routledge
4. Lyng, S. (2005) Edgework. The sociology of risk-taking, London: Routledge.

5. Polšek, D., Pavelić, K. (ur.) (1999), Društveni značaj genske tehnologije. Zagreb: Institut društvenih znanosti Ivo Pilar.
6. Rifkin, J. (1999). Biotehnoško stoljeće. Trgovina genima u osvit vrlog novog svijeta. Zagreb: Naklada Jesenski i Turk i Hrvatsko sociološko društvo.
7. Van Loon, J. (2002), Risk and Technological Culture, London: Routledge